

GOVT. DEGREE COLLEGE – SHANTHINAGAR
JOGULAMBA GADWAL DIST, T.S.

DEPARTMENT OF HISTORY

PAPER CLIPPING COLLECTION REGISTER

హరప్పా యుగ అస్థిపంజరాలు

• 5 వేల ఏళ్ల కిందటి మహిళలుగా గుర్తింపు

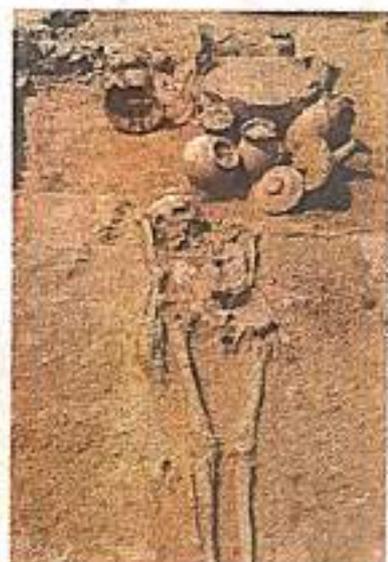
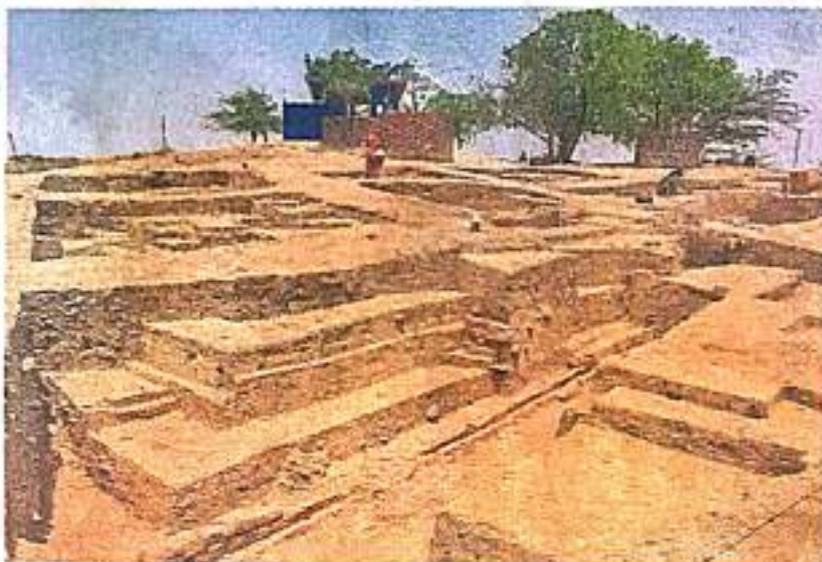
రాఖిగఢ్డి: హరియాణాలోని హరప్పా యుగం నాటి ప్రాచీన మానవ ఆవాస స్థలమైన రాఖిగఢ్డిలోని పురాతన శ్మశానవాటిక నుంచి వెలికితీసిన రెండు అస్థిపంజరాల డీఎన్ఎ నమూనాలను అధికారులు శాస్త్రీయ పరీక్షలకు పంపారు. ఈ విశ్లేషణ ద్వారా కొన్ని వేల సంవత్సరాల కిందట రాఖిగఢ్డి ప్రాంతంలో నివసించిన మన పూర్వీకుల గురించి, వారి ఆహారపు అలవాట్ల గురించి తెలుసుకోవచ్చు. దిల్లీకి 150 కిలోమీటర్ల దూరంలోని ఈ ప్రాంతంలో భారత పురావస్తు శాఖ గుర్తించిన ఏడో నంబరు మట్టిదిబ్బ వద్ద వేర్వేరు సమాధుల్లో రెండు అస్థిపంజరాలను తవ్వకాల్లో బయటకు తీశారు. కటిభాగ నిర్మాణం ద్వారా వీరిని మహిళలుగా గుర్తించారు. చనిపోయేనాటికి వీరి వయసు 40 నుంచి 50 ఏళ్లు ఉండవచ్చని అధికారులు తెలిపారు. ఇవి దాదాపు 5 వేల ఏళ్ల కిందటి విగా భావిస్తున్నారు. హరప్పా నాగరికత కాలం నాటి ఆంత్యక్రియల ఆచారాలకు అనుగుణంగా ఈ సమాధుల గుంతల్లో కుండ పెంకులు, ఇతర ప్రాచీన కళాకృతులు లభించినట్లు పురావస్తుశాఖ అధికారులు తెలిపారు.

■ హిసార్ జిల్లా పరిధిలోకి వచ్చే రాఖిగఢ్డి

ప్రాంతంలోని రాఖి బాస్, రాఖి షాపుర్ గ్రామాల్లో పురావస్తుశాఖ గుర్తించిన మట్టిదిబ్బలు దాదాపు 350 హెక్టార్ల విస్తీర్ణంలో మొత్తం ఏడు దాకా ఉన్నాయి. ప్రస్తుతం 1, 3, 7 మట్టిదిబ్బల వద్ద పరిశోధనలు కొనసాగుతున్నాయి. ప్రాచీనకాలంలో ఈ ప్రాంతాన చక్కగా రూపుదిద్దుకొన్న పౌరజీవన వసతులకు ఇవి తార్కాణం. రెండు నెలల కిందట తమ బృందం వెలికితీసిన అస్థిపంజరాల నుంచి డీఎన్ఎ నమూనాలను నిపుణుల ద్వారా ఇటీవలే సేకరించినట్లు తవ్వకాల బృందానికి సారథ్యం వహిస్తున్న భారత పురావస్తుశాఖ జాయింట్ డైరెక్టర్ జనరల్ ఎస్.కె.మంజుల్ తెలిపారు. ఈ నమూనాలకు మొదట లబ్ధి వూలోని బీర్బల్ సాహ్ని ఇన్స్టిట్యూట్లో ప్రాథమిక పరీక్షలను పూర్తి చేసి, తర్వాత పోర్స్యూక్ విశ్లేషణకు పంపుతామని వివరించారు.

డీఎన్ఎ పరీక్షలతో ఏం తెలుతుందంటే..

ఈ ప్రాచీన పట్టణంలో నివసించిన మన పూర్వీకుల చరిత్ర తెలుసుకోవచ్చు. వారు (ఇద్దరు మహిళలు) స్థానికులా, మరో ప్రాంతం నుంచి వలస వచ్చి స్థిరపడ్డారా అన్నది తెలుతుంది. పంటిభాగం నుంచి తీసిన నమూనాలతో ఆ కాలం నాటి ఆహారపు అలవాట్లు తెలుస్తాయి. నమూనాల సేకరణలో అవి కలుషితం కాకుండా అన్ని జాగ్రత్తలు తీసుకున్నారు.

రాఖిగఢ్డిలో తవ్వకాలు జరుపుతున్న ప్రాంతం ★ బయటపడిన అస్థిపంజరం, కుండలు

తెరమరుగవుతున్న కళారూపం

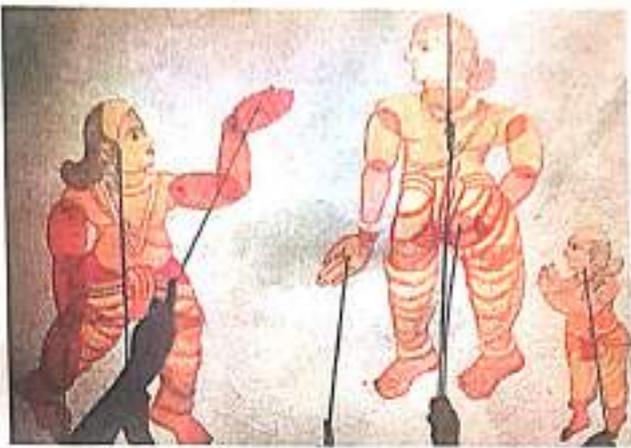
హారీశవలు, బుర్రకవలు, వీధి నాటకాలు లాంటివి లేని రోజుల్లోనే తొలి జానపద విశేష సాదనంగా ప్రసిద్ధి పొందిన కళారూపం తోలుబొమ్మ లాట. దాని చరిత్ర శ్రీస్తు పూర్వం మూడో శతాబ్దం నాటిది శ్రీస్తు కుం 10, 17 శతాబ్దాల్లో తెలుగు నేలపై ఒక వెలుగు వెలిగిన తోలుబొమ్మలాట కర్ణాటక, రాజస్థాన్, మధ్యప్రదేశ్ లాంటి రాష్ట్రాలకు వ్యాపించింది. వలస వెళ్లిన బారతీయులు దీన్ని విదేశీయులకు పరిచయం చేశారు. పోర్చుగల్ దేశాల్లో అరిగే ఉల్లువాల్లో తోలుబొమ్మలాట బహుళ ప్రబావరణం పొందింది. పర్షియా, టర్కీ, గ్రీసు ప్రాంతాల్లో ఆనేక నూతన రూపాలను సంతరించుకుంది. క్రమంగా ఉత్తరాఫ్రికా దేశాలకు, ఇటలీకి, అట్లడినుంచి ఫ్రాన్స్లోని వెర్సయిల్స్, పారిస్ నగరాలకు వ్యాపించింది. అయీ దేశాల సంస్కృతులకు అనుగుణంగా కొన్ని మార్పులు చేందినా తోలుబొమ్మలాట దాని సహజత్వాన్ని మాత్రం కోల్పోలేదు.

జనపదాల్లో నివసించే ప్రజలకు విశేషాన్ని వంచిన అతి ప్రాచీన కళ తోలుబొమ్మలాట అని పాఞ్చురికి సోమనాథుడు తన పండితారాధ్య కరిత్రలో తెలిపాడు.

హాస్యదా! తోలుబొమ్మలాట నిపుణుడు తెరవాటు నుంచి తన చేతివేళ్లతో బొమ్మలనాడించి రక్షి కట్టించినట్లు నా రచనను నీవు రక్షి కట్టించావు' అని మారయ వెంకయ్య తన బాస్కర శతకంలో అన్నాడు. 'తొంబి అమడలైసా వెళ్ళి తోలుబొమ్మలాట చూచాలి' అనే నానుడి ఉంది. తోలుబొమ్మలాట తయారీకి అంతు చర్మాలను ఉపయోగిస్తారు. మోడుగ పూల రంగు, దీపపు మసి, కొన్ని రకాలైన వట్టి, అకులతో తయారు చేసిన ప్రకృతి సిద్ధ రంగులు బొమ్మలకు మేస్తారు. పాత్రలకు తగిన విధంగా బొమ్మలను వివిధ రంగులు, రూపాల్లో తయారుచేస్తారు. పూర్వక పులు కావ్యాల్లో వర్ణించిన విషయాలను పండితుల ద్వారా విని ఆ ప్రకారమూ బొమ్మలను తయారు చేస్తారు.

తోలుబొమ్మలాటను నడిపించే వ్యక్తిని సూత్రదారుడు అంటారు. బొమ్మల కాళ్ళు చేతులు, తలలకు సూత్రాలు (దారాలు) కట్టి పాటలు, సంభాషణలకు

అనుగుణంగా అతడు వాటిని అదిస్తాడు. పాత్రల మధ్య అరిగే పోరాటాలను సూచించడానికి, యుద్ధ పరిస్థితి లాంటి వాటిని సమీక్షించే కల్పన కోసం దోళ్ళు, దబ్బాలు వాయిస్తూ తలలు, చేతులు వేస్తారు. ప్రదర్శనకు అరు నుంచి ఎగుమిది, మంచి కళాకారులు ఉంటారు. అయీ పాత్రలకు అనుగుణంగా స్త్రీలు, పురుషులు పాటలు పాడతారు. సంభాషణలు చెబుతారు. కాలానుగుణంగా హాస్యనియం, మజ్లిల, తాళలు వంటి వాయిద్యాలు ప్రదర్శనలో చేర్చి చేతాయి. తోలుబొమ్మల రూప చరిత్రపాటలు బారత, బాగదేశ, రామాయణాలకు సంబంధించి ఉంటాయి. చారిత్రక కథలనూ ప్రదర్శిస్తారు.

నేడు ప్రపంచ తోలుబొమ్మలాట దినోత్సవం

పురాణ పాత్రలకు తిరిసారి ఒక అకారాన్ని ఇచ్చిన మనక తోలుబొమ్మలాటకు దుక్కు తుంది. పుస్తకాలకే పరిమితమైన కథలను దృశ్యరూపంలో తెరపైకి తెచ్చిన సాంకేతికత తోలుబొమ్మలాట. ఇది స్వాకంత్రిత్యము కాలంలో చేకబ్బిని రగిలించింది. కుటుంబ నియంత్రణ వంటి సామాజిక అంశాలపై ప్రజల్లో అవగాహన పెందింది.

నమస్కలను, అంశాలను జోడిస్తే ఈ అవికు మళ్ళీ ఆనందం పెరిగే అవకాశం ఉంది. వినాహాలు, వేడుకలు, ఇతర కార్యక్రమాల్లో తోలుబొమ్మలాటను ఏర్పాటు చేస్తే వేటి తరానికి ఈ కళను పరిచయం చేయడంతోపాటు, కళాకారులకు నేయాతను అందించవచ్చు.

తోలుబొమ్మలాట కళాకారుల్లో అత్యధి కులు అంతగా విద్యా వాసన లేనివారే అయినా పౌరాణిక, చారిత్రక పాత్రల స్వరూప స్వభావాలను చూపడంలో వారు సిద్ధహాస్యలు. కాలగమనంలో సినిమా, టీవీ వంటి వినోద సాధనాలు అవిచ్ఛిన్నమైనవం, అదునిక సాంకేతిక విరిబ్బనం తదితర కారణాలతో తోలుబొమ్మలాటకు అదరణ తగ్గింది. అదునిక పోకడలను అందిచ్చచ్చుకో వడంలోనూ ఈ కళ వెనకబడింది. ఎంతో

మంది కళాకారులు ఈ కళను వదిలిపెట్టి ఇతర ఉపాధులను ఎన్నుకుంటున్నారు. అదరించేవారు లేక తోలుబొమ్మలాట ప్రస్తుతం కాలగర్భంలో కలిసిపోయే దుస్థితి దాఫరించింది. ఈ కళను రక్షించేందుకు ఏటా మార్చి 21ని ప్రపంచ తోలుబొమ్మలాట దినోత్సవంగా నిర్వహిస్తున్నారు. కొందరు పరిశోధకులు ఈ కళలోని విరానాలను గ్రంథస్థం చేస్తున్నారు. దానివల్ల వివరాలను బ్రహ్మపరచడం తప్ప కళాకారులకు పెద్దగా ప్రయోజనం ఉండదు. సాంకేతికంగా కొన్ని మార్పులు చేసి, సమకాలీన పాటలను అందించవచ్చు.

- రమా శ్రీనివాస్

టిప్పు రాకెట్ ను కాపీకొట్టి..

పారిశ్రామికీకరణ లేదు, ఆధునిక యంత్రాలు అంతకన్నా లేవు... అయినా ప్రపంచం దీపాకంఠం అయి ఉండే రాకెట్లు సృష్టించింది భారతీ వాటిని కాపీ కొట్టి మెరుగుపరచుకున్న ఆంగ్లేయులు చివరకు ప్రాన్స్ చక్రవర్తి నెపోలియన్ బోనాపార్ట్ ను ఓడించారు, అలా తెల్లవారికి ఆధునిక అస్త్రాన్ని అందించిన మనత మన టిప్పు సుల్తాన్ సామ్రాజ్యానిది!

యుద్ధాల్లో రాకెట్లు వాడటం కొత్తేమీ కాదు. మన పురాణాల్లోని ప్రస్తావనలను పట్టినపెడితే... 19వ శతాబ్దంలో ఖైన్యులు తమపై దాడి చేసిన మంగోలులపై రాకెట్లు ప్రయోగించారు. 15వ శతాబ్దంలో యూరోపియన్లు-మొఘలులు మధ్య యుద్ధాల్లోనూ ఇవి కనిపించాయి. కానీ ఇవన్నీ దీపావళికి పేల్చేటప్పటికే మాత్రమే.

మైసూరు రాజు టిప్పు సుల్తాన్ మాత్రం ప్రపంచంలో తొలిసారిగా ఇసుముతో తయారు చేసిన రాకెట్లను విజయవంతంగా ప్రయోగించాడు. స్వాపాకారంలో ఇసుప గొట్టాలా తయారు చేసి, వాటిలో పేలుడు పదార్థాలు నింపి... గరిష్ఠంగా 2 కిలోమీటర్ల లక్ష్యాన్ని చేదించేలా వీటిని రూపొందించారు. మైసూరులో దొరికే అత్యంత నాణ్యమైన ఇసుముతో రాకెట్లను తయారు చేయటానికి టిప్పు సుల్తాన్ తన సామ్రాజ్యంలో

నాలుగు చోట్ల ప్రయోగశాలలు ఏర్పాటు చేశాడు. వీటికి తారామండల్ పేటలు అని పేరు పెట్టారు. వీటిలో రాకెట్ టెక్నాలజీపై పరిశోధన, ఉత్పత్తి జరిగేది. ఇట్టడ తయారైనవాటిని విజ్ఞానం కలిగిన వాటిగా కట్టి ఒకేసారి దజన్ రాకెట్లను ప్రయోగించేలా సిద్ధం చేసేవారు. కొన్నింటిని వెదురుటోంగులకు కట్టి ప్రయోగించేవారు. వీటికోసం ఏవేల మందికి ప్రత్యేకంగా శిక్షణ ఇచ్చించి రాకెట్ ఆర్మీలర్లీ ట్రైగేడ్ ను ఏర్పాటు చేశారు.

యుద్ధాల్లో... మొత్తంగా 1780లో జరిగిన రెండో ఆంగ్లో-మైసూర్ యుద్ధంలో టిప్పు సైన్యం ఈ రాకెట్లను ప్రయోగిస్తే ఆశ్చర్యపోవటం ఆంగ్లేయుల మంత్రేంది. తమపై పడుతున్నవి ఏంటో అర్థంకాక తెల్లవారు తెల్లబోయారు. కొన్ని నేరుగా పేలుతుంటే... మరికొన్ని భూమిపై తిరిగి పైకిలేచి కొద్దిసేపటికి పేలేవి. దీంతో ఏమీ అర్థంకాక అయోమయంలో యుద్ధరంగం నుంచి పారిపోయారు. తర్వాతికాలంలో వాటర్ లూ యుద్ధంలో నెపోలియన్ ను ఓడించటంలో

రీలకపాత్ర పోషించిన ఆర్మీ వెల్ఫేర్ ఫ్రెండ్ మన్యూ సైన్య రాకెట్లకు భయపడి పారిపోయారు. 1799లో శ్రీరంగపట్నాన్ని సాధించిన తరువాత తర్వాత ఆంగ్లేయులు దీన్నే అయినాగారానీ వెళ్లగా 800 రాకెట్ లాంచర్లు, 700 సిల్వర్ ఉన్న రాకెట్లు, 9వేల ఛాఫ్ రాకెట్లు దొరికాయి. వీటిలో చాలావాటిని ఇంగ్లాండ్ లోని తమ ఆయుధ ప్రయోగశాలకు పంపించారు. దీన్నే రాకెట్లను స్ఫూర్తిగా తీసుకొని ఆంగ్లేయులు 1800 నాటికి ఆధునిక రాకెట్లను రూపొందించారు. వీటినే... 1815లో జరిగిన వాటర్ లూ యుద్ధంలో ప్రాన్స్ వీరుడు నెపోలియన్ బోనాపార్ట్ పై బ్రిటన్ ప్రయోగించి ఓడించింది. చలోపా చరిత్రలో అత్యంత రీలకమైన యుద్ధాన్ని నెగ్గింది

శ్రీరంగపట్నంలో టిప్పు రాకెట్లను చూసి భయపడ్డ వెలిస్సేయ్ వాటర్ లూ యుద్ధంలో వీటి వాడటంలో భాగమయ్యాడు గన్వర్లు ఏమిటంటే నెపోలియన్ తో టిప్పు సుల్తాన్ త మంచి సంబంధాలుండేవి వీరిద్దరి మధ్య ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలను ఆంగ్లేయులు నిషేధించి రహస్యంగా నేరం చేసారు చివరకు తన స్నేహితుడు టిప్పు రూపొందించిన రాకెట్ల నెపోలియన్ మరణయానికి కారణమవటం యాదృచ్ఛికం

రాకెట్ డిజైన్లను భారత్ నుంచి కాపీ కొట్టినప్పటికీ వాటి ఆవిష్కరణను ఫ్రెంచ్ తమ ఖాతాలో వేసుకోవటంపై చీత్ర విమర్శలు చెలరేగాయి. దీంతో... 1807లో ఇంగ్లాండ్ శాస్త్రవేత్త కాంగ్రెవ్ నిజాన్ని అంగీకరించారు. భారత్ నుంచి తీసుకొచ్చిన రాకెట్ల డిజైన్ తో స్ఫూర్తి పొందే ఆధునిక రాకెట్లను రూపొందించామన్నారు. మిసైల్ మ్యాన్, భారత మాజీ రాష్ట్రపతి ఏపీజీ అబ్దుల్ కలాం కూడా శ్రీరంగపట్నం మిసైల్ చరిత్రపై ఆసక్తి చూపించేవారు. ఆయన రాష్ట్రపతిగా ఉన్న సమయంలో... టిప్పు కాలనాటి రాకెట్ ప్రయోగశాలను ఓ మ్యూజియంగా మార్చాలని యోచించారు.

భారత ఉపఖండాన్ని నేటికీ వెంటాడుతున్న అనేక సమస్యలకు మూలాల ఆంగ్లేయుల పాలనలో ఉన్నాయి. వాటిలో ఒకటి బహుశా కశ్మీర్ ఆంగ్లేయుల కనుసన్నల్లో బహుశా కశ్మీర్ స్వతంత్ర రాజ్యంగా ఆవిర్భవించిన తరువాత అసర్దికరం. అధికార ఏర్పరచ, రాజకీయ ఎత్తుగడలు... డబ్బు యావతో బహుశా కశ్మీర్ ను రూ. 75 లక్షలకు అమ్మేసింది బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం. గులాబీసింగ్

భారతలో ఈస్టిండియా కంపెనీ పాలన ప్రాబల్యం పెరిగేవాటికి బహుశా కశ్మీర్ సిక్కు సామ్రాజ్యంలో భాగంగా ఉండేది. మహారాజా రంజిత్ సింగ్ సారధ్యంలోని ఈ పంజాబ్ సామ్రాజ్యం అత్యంత పటిష్టమైంది. పశ్చిమాన ఆఫ్ఘానిస్తాన్ సరిహద్దుల్లోని ఖైబర్ కనుమ నుంచి తూర్పున పశ్చిమ టిబెట్ దాకా దక్షిణాన మిథాన్ కోట్ (ప్రస్తుత పాకిస్తాన్ లోనిది) ఉత్తరాన కశ్మీర్ దాకా విస్తరించి ఉండేది. లాహోర్ రాజధానిగా 1849 దాకా ఈ సామ్రాజ్యం కొనసాగింది. పాశ్చాత్యదేశాల తరహాలో బలమైన సైన్యాన్ని సమకూర్చుకున్నారు రంజిత్ సింగ్. ఫ్రాన్స్, బర్మీన్, హాలండ్ ల నుంచి యుద్ధనిపుణులను రప్పించి వారితో సైన్యానికి శిక్షణ ఇప్పించారు. బ్రిటిష్ వారితోనూ సయోధ్య ఉండేది. వారికి పూర్తిగా లొంగిపోకుండా... అలాగని గొడవ పడకుండా సాగేది. ఈ క్రమంలో రంజిత్ సింగ్ తిరుగులేని

వీరుడిగా పాలన కొనసాగించారు. బహుశా డోగ్రా వంశానికి చెందిన గులాబీసింగ్ 1810లో రంజిత్ సింగ్ సైన్యంలో చేరాడు. తన బుద్ధి, భుజబలంతో రంజిత్ సింగ్ ను ఆకట్టుకున్నాడు. అంతేగాకుండా ఆఫ్ఘాన్ రాజుతో గొడవల్లో ఉన్న రంజిత్ సింగ్ కు అండగా నిలిచాడు. ప్రతిపదంగా... బహుశా ప్రాంతరాజుగా 1822లో గులాబీసింగ్ కు స్వయంగా తిలకం దిద్దారు రంజిత్ సింగ్. అలా సాగిన ఆ బంధం 1839లో రంజిత్ సింగ్ మరణంతో మారిపోయింది.

రంజిత్ సింగ్ మరణంతో సిక్కు సామ్రాజ్యంలో అంతర్గత విభేదాలు తలెత్తాయి. వారసుల్లో ఒకరినొకరు చంపుకొని అలా అస్తవ్యస్తంగా మారింది. ఇదే సమయమే ఆంగ్లేయులు దీన్ని స్వాధీనం చేసుకునేందుకు రంగంలోకి దిగారు. భారత్ లో చివరగా ఆంగ్లేయుల వశమైన ప్రాంతం ఇదే. బహుశా రాజా గులాబీసింగ్ ఈ సమయంలో ఈస్టిండియా కంపెనీ వైపు మొగ్గు చూపాడు. 1845-46 మొదటి ఆంగ్లో-సిక్కు యుద్ధంలో గులాబీసింగ్ తో పాటు అనేక మంది సిక్కు

రాజులు ఆంగ్లేయులకు సాయం చేశారు. దీంతో సిక్కు సామ్రాజ్యం పాక్షికంగా ఈస్టిండియా కంపెనీకి తలవందించి కేబిన్ యేర్పాటులు బరిమానా చెల్లించాలంటూ ఆంగ్లేయులు పట్టుబట్టారు. అంత సొమ్ము ఆ సమయానికి సిక్కు సామ్రాజ్య బజానాలో లేదు. 50 వేలు మాత్రమే ఉంది. ఫలితంగా... సిక్కు సామ్రాజ్యంలో, అనేక ప్రాంతాలను ఈస్టిండియా కంపెనీ స్వాధీనం చేసుకుంది. వాటిలో ఒకటి కశ్మీర్ 1846 మార్చి 9న లాహోర్ లో జరిగిన ఈ ఒప్పందంపై ఈస్టిండియా కంపెనీ తరపున లార్డ్ హార్డింగ్, సిక్కు రాజ్యం తరపున రంజిత్ సింగ్ ఏడేళ్ల వారసుడు దులీప్ సింగ్ సంతకాలు చేశారు.

ఆ తర్వాత వారం రోజులకే (మార్చి 16న) ఆంగ్లేయులు కశ్మీర్ ను తమకు యుద్ధంలో సాయం చేసిన గులాబీసింగ్ కు రూ. 75

లక్షలకు (సిక్కు సామ్రాజ్యంలో చలామణిలో ఉన్న నానక్ షాహి రూపాయలు) అమ్మేశారు. అంతకుముందే గులాబ్ వద్ద ఉన్న బహుశా కశ్మీర్ ను

కూడా కలిపి బహుశా కశ్మీర్ రాజ్యాన్ని ఆంగ్లేయులు ఆవిష్కరించారు. ఈ మేరకు గులాబ్ తో ఈస్టిండియా కంపెనీ చేసుకున్న ఒప్పందాన్ని అమ్మత్ సింగ్ ఒప్పందంగా పిలుస్తారు. ఇందులో అనేక షరతులున్నాయి. రూ. 75 లక్షలు ఇవ్వటంతోపాటు ఈస్టిండియా కంపెనీ అధికారానికి లోబడి ఉండాలి. అందుకు సూచికగా ఏటా గులాబీసింగ్ సర్కారు ఆంగ్లేయులకు ఒక గుర్రాన్ని, 12 మేలుజాతి గొర్రెలను, మూడు కశ్మీరీ శాలువాలను ఇవ్వాలి. అవసరమైనప్పుడు ఆంగ్లేయులకు సైనిక సాయం అందించాలి. తన సరిహద్దులను రక్షించుకోవటంలో మహారాజా గులాబీసింగ్ కు కంపెనీ సహకరిస్తుంది. ఇలాంటి షరతులతో కొత్త బహుశా కశ్మీర్ ను ఆవిష్కరించిన ఆంగ్లేయులు 1848-49 రెండో ఆంగ్లో-సిక్కు యుద్ధం తర్వాత సిక్కు సామ్రాజ్యాన్ని పూర్తిగా తమ స్వాధీనంలోకి తెచ్చుకోవటం తదనంతర చరిత్ర!

బంగారు దీప

అనగనగా ఒక నది. దానిపై తేలియాడే అందమైన నగరం. బులోక స్వర్ణంగా విలసిల్లుతున్న ఆ నగరం రాత్రికి రాత్రే మాయమైపోయింది. అవలు ఆ నగరానికి ఏమైంది? ఆ సామ్రాజ్యం ఉనికికి ఎజమా? లేక బ్రాంతినా? అనేలా ఎలాంటి అనవూళ్లు కూడా లభించలేదు. అందరూ దాన్నే కర్పితగా భావించిపోయారు. 700 ఏండ్లు గడిచాయి. మాయమైన ఆ నగరం తాజాగా బయటపడింది. అదే శ్రీవిజయ 'బంగారు దీపం'. ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఇప్పటివరకు కనుగొన్న అత్యంత విలువైన నిధుల్లో ఇది ఒకటని పురావస్తుశాఖ నిపుణులు అంచనా వేస్తున్నారు. ఆ నేపథ్యంపై ప్రత్యేక కథనం..

ఇండోనేషియాలో బయటపడ్డ 'బలాండ్ అఫ్ గోల్డ్' 700 ఏండ్లనాటి శ్రీవిజయ సామ్రాజ్యంగా అనుమానం నిధి విలువ లక్షల కోట్లపైనే ఉంటుందని అంచనా కల్పిత కథగా భావించిన శ్రీవిజయ అన్వేషణకు నడుంకట్టిన మత్స్యకారులు.. ఎట్టతేలకు విజయం హాల్లీవుడ్ సినిమాలను తలదన్నేలా సాహసయాత్ర

మత్స్యకారులకు దొరికిన బుద్ధుడి నిర్మాణం

కొన్ని సాహసయాత్ర

చందమామ, బాలమిత్ర పుస్తకాల్లో పగడపు దీపుల కథలు చదువుకున్నాం. అయితే, బంగా రంకో దిండిన ఓ పురాతన దీపని ఇండోనేషియాలోని మత్స్యకారులు తాజాగా కనుగొన్నారు. రైడర్స్ ఆఫ్ ది లాస్ట్ ఆర్డర్, ఇండియానా జోన్స్ వంటి ట్రిజర్ హంటర్ సినిమాలను తలదన్నేలా కొన్ని సాహసయాత్ర చేశారు.

శ్రీవిజయ.. ఒక 'వాటర్ వరల్డ్'

ఆగ్నేయాసియాలో అత్యంత శక్తివంతమైన రాజ్యమే శ్రీవిజయ సామ్రాజ్యం. శ్రీస్తు శకం 7 నుంచి 13వ శతాబ్దం వరకు శ్రీ విజయ సామ్రాజ్యం ఎంతో వైభవంతో విలసిల్లింది. రాజా నివసించే మందిరం, దేవాలయాలను మాత్రమే నేలపై నిర్మించారు. మిగతా రాజ్యం, కోట, బండ్లు, వ్యాపార సమదాయాలను నది నీటిపై చెక్క పడవలను పరిధి వాటిపై నిర్మించారు. అందుకే దాన్ని 'వాటర్ వరల్డ్'గా కూడా పిలుస్తారు.

'బంగారు దీప' గురించి తాత ముత్రాతలు చెప్పిన కథలు.. కథలపైన దేవాలయాల్లో కొన్ని అవవాళ్లను గుర్తించిన స్థానిక మత్స్యకారులు వరులు ఎలాగైనా శ్రీవిజయ నిధిని బయటకు తేవాలని దృఢ నిశ్చయానికి వచ్చారు. మూసీ నదిలో ఇబ్బడిముబ్బడిగా ఉంచే మొస్తళ్లనుంచి చాకచక్యంగా తప్పించుకుంటూ అన్వేషణ సాగించారు. ఎట్టతేలకు నది ఆడుగున ఉన్న పురాతన నగరానికి చేరుకున్నారు. అక్కడ మట్టిదిబ్బలను తొలగించగా మిలమిల మెరుస్తూ కనపడిన బంగారు నిధిని చూసి అక్కర్యానందానికి లోనయ్యారు. అలా వారి బడిండ్ల శ్రమ ఫలించింది.

ఏమిటి దీపం?

ఇండోనేషియా సుమ్మత్రా దీవుల్లో పాలెంబాంగ్ నగరంలో మూసీ అనే నది ప్రవహిస్తున్నది. ఈ నది అడుగు భాగంలోనే ఈ బంగారు దీపని స్థానిక మత్స్యకారులు గుర్తించారు. ఈ దీప శ్రీవిజయ నాగరికతకు చెందినదిగా అంచనా వేస్తున్నారు.

ఏమేమి దొరికాయి?

శ్రీవిజయ దీపలో.. బంగారం, నగలు, విలువైన రత్నాలు, పగడాలు, బంగారు నాణెలు, బంగారు ఉత్సవ ఉంగరాలు, బాంస్య గంటలు, రత్నాలతో అలంకరించిన బుద్ధుని మిగ్గహం, రాహంపు శివస్థు విగ్రహం తదితరాలు దొరికాయి. దీని విలువ లక్షల కోట్లు ఉంటుందని ఆర్కియాలజిస్టులు విలువపడ్డాయి. నీటిలో కొన్ని వస్తువులు, కళాఖండాలు భారతదేశం నుంచి దిగుమతి చేసుకున్నవిగా పురావస్తు శాస్త్రవేత్తలు గుర్తించారు.

నేపనర్ దిన్నె

శ్రీవిజయ ఏమై పోయింది?

శ్రీవిజయ సామ్రాజ్యం ఎలా మాయమైపోయిందన్న దానికి కచ్చితమైన ఆధారాలు ఇప్పటికీ లేవు. ఇండోనేషియా దీవుల్లో అగ్నివర్షలాలు ఎక్కవ. వాటి విస్తృతనం వల్ల గానీ లేదా మూసీ నది ఉప్పొంగడం వల్ల గానీ ఈ నగరం మునిగిపోయి ఉండవచ్చని భావిస్తున్నారు.

బయటపడ్డ బంగారు ఉంగరాలు, రత్నాలు

అలీన పథం... ఆదర్శ మార్గం!

పార్లమెంట్ కార్యక్రమం ద్వారా... ఆదర్శ మార్గం వెలుగుతుంది. విదేశీ శక్తుల యధాకాలిక పరిష్కారం, శీఘ్ర ప్రయోగం మొదలుపెట్టాలి. 1952 వచ్చే ప్రాంతాలలో ప్రజలకు సులభంగా చేరుకునే విధంగా వచ్చేవేరైన వారందరినీ వారందరినీ 1947లో ప్రత్యేకంగా వ్యవస్థాపించి మరచిన వారందరినీ మరచిన వారిని అన్ని విధాల పరిశీలించి, అలాగే శీఘ్ర పరిష్కారం చేసే ప్రయత్నాలు చేపట్టాలి. అలాగే ప్రత్యేకంగా వచ్చేవేరైన వారిని అన్ని విధాల పరిశీలించి, అలాగే శీఘ్ర పరిష్కారం చేసే ప్రయత్నాలు చేపట్టాలి. అలాగే ప్రత్యేకంగా వచ్చేవేరైన వారిని అన్ని విధాల పరిశీలించి, అలాగే శీఘ్ర పరిష్కారం చేసే ప్రయత్నాలు చేపట్టాలి.

దేశీయ పార్టీలకు యోగా...

వారి ప్రతినిధి వేరుగా వచ్చే ప్రయత్నాలు చేపట్టాలి. అలాగే ప్రత్యేకంగా వచ్చేవేరైన వారిని అన్ని విధాల పరిశీలించి, అలాగే శీఘ్ర పరిష్కారం చేసే ప్రయత్నాలు చేపట్టాలి. అలాగే ప్రత్యేకంగా వచ్చేవేరైన వారిని అన్ని విధాల పరిశీలించి, అలాగే శీఘ్ర పరిష్కారం చేసే ప్రయత్నాలు చేపట్టాలి.

ప్రపంచ దేశాలకు భారత్ నమూనా

అందరి నెరవేరింది. 1971 వచ్చే వరకు... ప్రపంచ దేశాలకు భారత్ నమూనాగా నిలిచింది. అలాగే ప్రత్యేకంగా వచ్చేవేరైన వారిని అన్ని విధాల పరిశీలించి, అలాగే శీఘ్ర పరిష్కారం చేసే ప్రయత్నాలు చేపట్టాలి.

అమృత మహోత్సవం

ఉక్రెయిన్ సంక్షోభంలోనూ అదే తీరు

ఉక్రెయిన్ పై రష్యా యుద్ధం దివంగతంగా... ఉక్రెయిన్ పై రష్యా యుద్ధం దివంగతంగా... ఉక్రెయిన్ పై రష్యా యుద్ధం దివంగతంగా... ఉక్రెయిన్ పై రష్యా యుద్ధం దివంగతంగా...

విదేశీ కార్యకలాపాల... 1947లో పాకిస్తాన్ ప్రత్యేకంగా... విదేశీ కార్యకలాపాల... 1947లో పాకిస్తాన్ ప్రత్యేకంగా... విదేశీ కార్యకలాపాల... 1947లో పాకిస్తాన్ ప్రత్యేకంగా...

అమెరికాలోనూ అమృతం

అమెరికాలో... అమెరికాలో... అమెరికాలో... అమెరికాలో... అమెరికాలో... అమెరికాలో... అమెరికాలో... అమెరికాలో...

అమెరికాలో... అమెరికాలో... అమెరికాలో... అమెరికాలో... అమెరికాలో... అమెరికాలో... అమెరికాలో... అమెరికాలో...

- మండ నవీన్ కుమార్ గౌడ్

పుల్లరిపై పల్నాటి బహిష్కరణ బాణం

అది పల్నాడు. 1921-22 సంవత్సరం. ఆంగ్లేయ అధికారులు, ఉద్యోగులు, వారి తాబేదార్లు వ్రతబంధంలో ఇరుక్కున్న కాలమిది. ఏ ఉరికి చెల్లినా వారివైపు ప్రజలెవ్వరూ కన్నెత్తి చూడటంలేదు. పిలిచినా మాట్లాడటంలేదు. తాగడానికి నీళ్లివ్వడంలేదు. కవరం చేయడం లేదు. దుస్తులు ఉతకడంలేదు. దుకాణాల్లోనూ ఏమీ అమ్మడంలేదు. వారిళ్లలో పనులనూ బహిష్కరించారు. పన్నుల చెల్లింపు నిలిపేశారు. దారి అడిగినా చెప్పేవారే కరవయ్యారు. ఈ సహాయ నిరాకరణతో ఆంగ్లేయులు గంగవైరులెత్తారు. కడుపునిండా తినడానికి కష్టాలు పడ్డారు. ఏం చేయాలో తోచక 'అయ్యో.. రక్షించండి' అంటూ నాటి మద్రాసు గవర్నర్కు విన్నవించుకున్నారు. పదుల సంఖ్యలోని గ్రామాల్లో ప్రజలను ఇంతగా ప్రభావితం చేస్తున్న నాయకుడెవరని ఉన్నతాధికారులు అరా తీశారు. 'కన్నెగంటి హనుమంతు' అని సమాధానం చెల్లింది.

పల్నాడుగా ప్రసిద్ధి చెందిన గురజాల, మాచర్ల, వినుకొండ, నరసరావుపేట ప్రాంతాలు బ్రిటిష్ వర్ణ కాలం నుంచే కరవృశాటకాలకు నిలయాలుగా ఉండేవి. వర్షాలు లేక రైతులు, రైతుకూరీలు అవస్థలు పడేవారు. దిగుబడులు వచ్చినా, రాకున్నా శిస్తులు చెల్లించాల్సి వచ్చేది. పశువుల పోషణకు ప్రజలంతా ఆడవులపై ఆధారపడేవారు. ఇందుకోసం ఏడాదికి రూ. 2 పుల్లరి చెల్లించాల్సి వచ్చేది. ఇవి చాలవన్నట్లు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం తెచ్చిన అటవీచట్టంతో అధికభాగం ఆడవులు రిజర్వు ప్రాంతాల కేటగిరీలోకి చేర్చారు. నాటి నుంచి గ్రామాధికారుల ఆగదాలు మితిమీరాయి. అలాంటి సమయంలో దుర్గి మండలం కోలగట్ల శివారులోని

కన్నెగంటి హనుమంతు

విద్యనం సృష్టించినా పలితం కనిపించలేదు. దాంతో హనుమంతును ప్రభుత్వాలకు గురిచేసేందుకు ప్రయత్నించారు.

జమీను ఇస్తాం... జమీందారును చేస్తాం

"దుర్గి ప్రాంతంలోని చుట్టుపట్టాల 45 గ్రామాలను కలిపి ఎన్నేటిగా మారుస్తాం.

నిన్నే జమీందారును చేస్తాం. ప్రజలపై ఎన్ని పన్నులైనా వేసుకో. మాకు వామమూత్రంగా చెల్లిస్తే చాలు. ఇప్పుటికప్పుడు నీ దగ్గర ఎంతుంటే అంత మొత్తాన్ని మాకు పన్నుగా చెల్లించు" అని ఆ మహావీరుడికి ఆంగ్లేయులు ఆశ పెట్టారు. నా ఒళ్ళుడి ప్రయోజనాల కోసం ప్రజలను బలిపశువులను చేయలేనని, వారిని రాజంతులకు ఆపుజిప్పబోనంటూ ఆయన

స్వస్థంచేశారు. **వీరుడి రామ్మ చీల్చిన తూటాలు** హనుమంతును హతమార్చడం ద్వారానే ఉద్యమాన్ని ఆపవచ్చని రూథర్ఫర్డ్ పన్నాగం పన్నాడు. అప్పటికే చౌరాచౌరీ మఠనతో గాంధీజీ సహాయనిరాకరణ ఉద్యమాన్ని వీరమిస్తున్నట్లు ప్రకటించారు. మహాత్ముడి ఆదేశానుసారం నడచుకోవాలని హనుమంతు సైతం నిర్ణయించుకున్న సమయంలోనే గ్రామంలో 1922 ఏప్రిల్ 22న కలకలం రేగింది. పుల్లరి చెల్లించకుంటే తూటాల్లోని పశువులన్నిటినీ తోలుకెకలామని ఆంగ్లేయ పోలీసుల నుంచి కబురు అందింది. రైతులు అడ్డుకోగా వారిపై దాడి చేశారు. విషయం తెలిసి, ప్రజలందరి పన్నును తానే చెల్లిస్తానంటూ కేకలు వేస్తూ పరుగున వస్తున్న హనుమంతుపై పోలీసులు 28సార్లు కాల్పులు జరిపారు. దాంతో ఆయన కుప్పకూలారు. ఆయన దాహం తీర్చడానికి భార్య గంగమ్మ తీసుకొచ్చిన నీటికుండను సైతం పోలీసులు పగులగొట్టారు. చివరికి వందేమాతరం అంటూ నినదీస్తూనే కన్నెగంటి హనుమంతు అదేరోజు రాత్రి కన్నుమూశారు. అమరుడిగా ఇప్పటికీ ప్రజల మనసులో తీవ్రం ఉన్నారు.

మించాలపాడులో 1870లో కన్నెగంటి అచ్చమ్మ, వెంకటప్పయ్య దంపతులకు హనుమంతు జన్మించారు. వారిది మోతుబరి కుటుంబం. గ్రామాధికారుల ఆగదాలను చూస్తూ పెరిగిన హనుమంతు... ప్రజల తీవ్ర పరిస్థితులను మార్చడానికి ఆరాటపడేవారు. ఊరందరి అవసరాలను తీర్చేవారు. కలకత్తాలో 1920 సెప్టెంబరులో గాంధీజీ ఇచ్చిన సహాయ నిరాకరణ పిలుపును పల్నాడు ప్రాంతం అందిపుచ్చుకుంది. 1921 కల్లా అది ఉద్యమమైంది. మించాలపాడు కేంద్రంగా హనుమంతు సారధ్యంలో పూర్తి అహింసా విధానంలో ప్రజలు చేస్తున్న ఉద్యమం దేశవ్యాప్తంగా పర్చునీయాంశమైంది. సహించలేని బ్రిటిష్ సైనికులు జంగమ హేశ్వరప్ప రామాపురంలో పన్నులు చెల్లించడంలేదని 18 మంది రైతులకు బేడీలు వేసి తీసుకుపోయారు. ప్రజలు ఉద్యమాన్ని మరింత బలోపేతం చేశారు. స్థానిక జమీందారులు, ఆంగ్లేయ అధికారులు ఎన్ని విధాలుగా ప్రయత్నించినా హనుమంతు లొంగకపోవడంతో 1922లో మద్రాసు నుంచి ప్రత్యేక కలిక్టర్ గా రూథర్ఫర్డ్ ను పంపించారు. ఆయన సారధ్యంలో బ్రిటిష్ సైనికులు గుర్రాలపై ఒక్కో గ్రామానికి చేరుకుంటూ